

NOMINATIE OVERHEIDSORGANISATIE VAN HET JAAR

juli 2024

Innovatie: Als je aan dit woord denkt, dan denk je niet zo snel aan een (kleine) gemeente. Heemskerk bewijst het tegendeel. Met trots kunnen wij zeggen dat onze gemeente voorloper is in duurzame, stedelijke ontwikkeling. Een van ons meest opvallende prestaties: de ontwikkeling en implementatie van de waterbergende weg.

Gemeentes uit heel Nederland komen naar Heemskerk om onze unieke waterbergende weg te leren kennen en toe te passen in hun eigen gemeente. Ook legden we de Watertuinen aan: een initiatief waarmee we tuinders helpen overtollig water uit het gebied op te vangen. De Watertuinen zijn onderdeel van de Natuurzone Heemskerk. Met deze lange groenstrook creëren we ruimte voor planten en dieren en koelteplekken in stedelijk gebied. Daarnaast lopen we voor op de landelijke aanpak met ons Soorten Management Plan.

De nominatie 'Overheidsorganisatie van het jaar' is wat ons betreft de kers op de taart. Een erkenning van onze toewijding aan klimaatadaptatie en onze innovatieve benadering in het verbeteren van de buitenruimte. Onze gemeente onderscheidt zich door haar innovatieve oplossingen, bereidheid tot kennisdeling, en vastberadenheid om door te zetten bij tegenslag. Deze eigenschappen maken ons een waardige kandidaat. We blijven streven naar verbetering en samenwerking, met als ultiem doel een duurzame en klimaatbestendige toekomst voor iedereen.

De waterbergende weg: onderscheidend en uniek

Door voortdurende verbetering van bestaande systemen hebben we een diepgaande expertise opgebouwd in het opslaan van water onder de rijbaan. Dit systeem biedt een oplossing voor een veelvoorkomend probleem als wateroverlast en draagt bij aan een klimaatbestendige infrastructuur. Bovendien hebben we een nieuw product ontwikkeld wat deze uitdagingen effectiever aanpakt dan ooit tevoren. Inmiddels ligt in Heemskerk 5 hectare waterbergende weg!

Kennisdeling en samenwerking

Niet alleen onze innovatieve technologie maakt onze gemeente bijzonder, ook onze bereidheid om deze kennis te delen met andere gemeenten en overheden. We begrijpen dat de weg naar klimaatadaptatie niet eenvoudig is. En dat veel overheden aarzelen om nieuwe systemen te implementeren vanwege onzekerheden over hun werking. Door onze ervaringen en data te delen, helpen we anderen om fouten te voorkomen en kosten te besparen voor de inwoners.

Voorbeeldfunctie en doorzettingsvermogen

Onze gemeente heeft moed getoond door nieuwe technologieën te testen en te blijven verbeteren, zelfs als de resultaten niet onmiddellijk succesvol waren. Deze vastberadenheid om door te zetten en te innoveren stelt ons in staat om robuuste en betrouwbare oplossingen te ontwikkelen. Ons succes moedigt andere overheden aan om stappen te zetten in de richting van klimaatadaptatie, wat resulteert in bredere toepassing van duurzame systemen.

Impact op regionale en nationale schaal

Door andere overheden te informeren en te overtuigen met bewijs van de effectiviteit van onze systemen, hebben we een aanzienlijke impact gehad op zowel regionale als nationale schaal. Onze ambtenaren zijn niet alleen bezig met het verbeteren van onze eigen gemeente, maar dragen ook bij aan een duurzamer Nederland door anderen te inspireren en te ondersteunen.

Toekomstbestendige keuzes

Het is de ambitie van Heemskerk om te zorgen voor een duurzame, prettige, gezonde leef, woon- en werk-omgeving, waarbij toekomstbestendige keuzes worden gemaakt met balans tussen People (de mens), Planet (planeet, milieu) en Prosperity (brede welvaart).

Om wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen te beperken werken we mee aan het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Landelijke doelen en ambities vertaalden we naar Heemskerkse doelen en ambities in het Programma klimaatadaptatie. Dit thema valt ook onder de Duurzaamheidsparaplu waar we gemeentebreed aan werken vanuit verschillende disciplines. In de Inventarisatie Duurzaamheid (2023) hebben we een duidelijk doel opgenomen: in 2050 een klimaatrobuuste buitenruimte. Onze strategie is het aanpakken van de knelpunten en koppelen met de herinrichting. Ook verleiden we onze inwoners bij te dragen met acties zoals groene daken, regentonnen, NK tegelwippen en de Waterdag (ons jaarlijks evenement).

Doelen en ambities

1. Ruimtelijke adaptatie: Het land zo inrichten dat de gevolgen van klimaatverandering goed kunnen worden opgevangen.
2. Klimaatbestendigheid en waterrobuustheid vast onderdeel in het beleid en handelen van partijen.
3. Klimaatadaptatie wordt standaard meegenomen bij nieuwe ontwikkelingen. Zowel bij de locatiekeuze als in de ruimtelijke inrichting. Bij de bouwwijze van nieuwbouw en transformatie.

Een krachtige organisatie: Van buiten naar binnen

De complexiteit en dynamiek van de samenleving neemt snel toe: we kunnen steeds meer met nieuwe technologieën, verschillende onderwerpen raken met elkaar verbonden en inwoners laten hun stem horen. In onze Organisatievisie 2022 – 2026 lichten we dit verder toe. We werken vanuit 3 kernwaarden: In beweging, Samen en Het verschil maken.

Bovengenoemde ontwikkelingen vragen dat we als organisatie meebewegen met de nieuwe technologieën en dat onze dienstverlening steeds vraag- en klantgerichter wordt. We willen wendbaar zijn en inspelen op de continue veranderingen. Daarom richten we onze organisatie toekomstbestendig in. Dat doen we aan de hand van 5 lijnen.

1. Opgavegericht werken

We werken gericht samen met partijen aan het oplossen van complexe maatschappelijke vraagstukken. Het vraagt een andere manier van organiseren en samenwerken, waarbij flexibiliteit, adaptiviteit en het creëren van

draagvlak belangrijk zijn. De opgave staat centraal en niet de traditionele taken en verantwoordelijkheden van de gemeente.

2. Netwerkorganisatie

Samenwerken gebeurt steeds vaker in netwerken. De netwerksamenleving stelt gemeenten voor nieuwe uitdagingen. Het gaat niet meer om de optimale regievoering, maar om het (uit-)vinden van nieuwe verhoudingen met burgers, bedrijven en instellingen. De bovengeschatte rol voor de gemeente past niet meer. In de ‘netwerksamenleving’ bepalen de partners gezamenlijk en in telkens wisselende samenstelling welke rol de gemeente vervult.

3. Contracteren en prioriteren

Heemskerk is een ambitieuze gemeente. Zo ambitieus, dat we onszelf tot doel hebben gesteld om scherpere keuzes te maken. Contracteren én prioriteren. Dat betekent dat de opdrachtgever de opdrachtnemer helpt duidelijke keuzes te maken ontvankelijk te zijn en richting te geven aan dilemma's die in de uitvoering worden gevoeld. Vervolgens zullen beiden commitment moeten blijven tonen op de gemaakte afspraken. De gemaakte keuzes worden ook financieel vertaald. De huidige systematiek van het invullen van een programmabegroting past steeds minder bij de manier van werken. Diverse gemeenten werken daarom toe naar een opgavenbegroting.

4. Bedrijfsvoering faciliteert de opgaven

We investeren op de samenwerking tussen de lijn en Bedrijfsvoering. Dit start met het gezamenlijk en goed kennen van de opgaven waar de gemeente voor staat. We versterken aan beide zijden vaardigheden als: een professionele houding, communicatie en samenwerking, begrip van elkaars werkzaamheden, flexibiliteit en oog voor het gezamenlijk zoeken naar oplossingen.

5. Sturen op een passend personeelsbestand

Het is een uitdaging goed personeel te vinden en te behouden. We blijven daarom investeren op de inzet van strategische personeelsplanning en bouwen daar tijd voor in. We brengen de inhuurkosten omlaag en sturen op jong talent. We hebben een grote groep jonge ambtenaren (circa 82 van de 270 medewerkers) die zich regelmatig laat inspireren door bedrijven, organisaties

en andere regio's. In november gaat een groep naar Maastricht om hun kennis te verbreden over regionale samenwerking en participatie. Recent zijn we gestart met een Talentenpool. Vanaf oktober gaan 9 talenten aan de slag met innovatieve opdrachten.

Ontwikkelen en meebewegen

De organisatievisie geeft richting aan ons handelen en we willen dat onze medewerkers in beweging zijn. We vragen aan onze medewerkers om nieuwsgierig, ambitieus en ondernemend te zijn. Open te staan voor nieuwe ontwikkelingen en hierin mee te bewegen.

Veel collega's zijn intrinsiek gemotiveerd. Zowel ambtelijk als bestuurlijk willen ze bijdragen aan duurzaamheidsinitiatieven. Hierbij wordt niet geschuwd

om te experimenteren en te innoveren. Voor elk thema (zoals klimaat, energie, mobiliteit en water) sturen we op concrete doelen, ambities, acties en maatregelen die bijdragen aan de overkoepelende doelstellingen. Het werken vanuit duidelijke programmalijnen biedt een effectieve sturingsmogelijkheid voor het behalen van doelen en ambities op diverse belangrijke terreinen van de klimaatuitdaging. Hierbij ligt de focus op de uitvoering van maatregelen en er wordt verantwoording afgelegd over behaalde resultaten.

Als we inzoomen op het project met de waterbergende weg, dan hanteren we als uitgangspunt dat er altijd een betere variant bestaat. Ons motto is 'mislukkingen bestaan niet, het is hooguit dure kennis'. En op het moment dat je deze kennis gaat delen, vallen kosten ook nog eens mee omdat andere gemeenten hiervan kunnen leren.

Klimaatbestendige oplossingen en biodiversiteit

Een klimaatbestendige gemeente is in staat om de effecten van klimaatverandering (hevige regen, langdurige droogte, hittestress) op te vangen, zonder dat daarbij (ernstige) overlast ontstaat. In het Programma Klimaatadaptatie is in hoofdlijnen aangegeven waar, in welk tempo en op welke wijze de gemeente klimaatbestendig wordt ingericht. Het verrijken van de biodiversiteit is daar een belangrijk onderdeel van. Hoe we de omgeving hierbij betrekken, is bestuurlijk vastgelegd in de Nota Participatie 2022 – 2026.

De Watertuinen

‘Een mooi voorbeeld hoe je als gemeente wateroverlast creatief kunt oplossen.’ Zo omschreef oud-minister Mark Harbers van Infrastructuur en Waterstaat de Heemskerkse Watertuinen tijdens zijn bezoek in september 2023. De Watertuinen aan de Binnenduinrandweg zijn een natuurlijke waterberging. Hiermee kunnen we overtollig water uit het tuindersgebied opvangen. Toen de tuinders in 2014 aan onze deur klopten, besloten we gezamenlijk aan een oplossing te werken om het gebied klimaatrobuust te maken. Onder andere het hoogheemraadschap, PWN en LTO zijn in dit project betrokken.

Een noordelijke waterberging is in voorbereiding. De inrichting van het gebied is een ingewikkelde puzzel. In het gebied komen meerdere functies samen: waterberging, natuur en recreatie. En dat in het tuindersgebied

waar hoge eisen gesteld worden aan de teelten. Om te komen tot een gedragen ontwerp hebben we een projectgroep met de samenwerkende partijen georganiseerd en een klankbordgroep voor omwonenden.

Effectief en recreatief

De aanleg van de klimaatbestendige waterberging combineerden we met de inrichting van een natuurgebied, waar je kunt wandelen en recreëren. Het landschappelijk ontwerp van de Heemskerkse Watertuinen is geïnspireerd op de Heemskerkse duinen. In de Watertuinen is een glooiend landschap aangelegd, waar het water haar eigen pad mag bepalen. Dit zorgt ervoor dat er langs het water diverse oeverplanten kunnen groeien, waaronder bijzondere orchideeën.

In de Watertuinen vind je planten die van nature voorkomen in de omgeving. Door te kiezen voor streekeigen soorten, kunnen veel inheemse dieren er een plekje vinden. Denk aan verschillende soorten vogels, insecten en kleine zoogdieren.

Natuurnetwerk Heemskerk

De Watertuinen kun je zien als een poort van het buitengebied naar stedelijk gebied. Vleermuizen, spreeuwen, gierzwaluwen en andere diersoorten vliegen en lopen via deze weg het dorp in en uit. De hoofdgroenstructuur (natuurzone), is een lange verbindingsweg waar planten en dieren centraal staan. Tegelijkertijd is het

een plek waar we in alle rust kunnen genieten en recreëren. Heemskerk is verdeeld in verschillende zones; dit noemen we het natuurnetwerk. In de natuurzone wordt bijvoorbeeld niet gebouwd en alle (recreatieve) voorzieningen mogen geen afbreuk doen aan de ecologische waarde. In zones met functioneel natuur, zoals speeltuinen, staan functies voor mensen boven de ecologische waarde. Zo creëren we balans tussen onze wensen en houden we rekening met de natuur. Natuurverbindingen, doorlopende blauw-groene aders zoals waterlopen en bomenlanen, verbinden de natuurzones aan elkaar.

Vooruitstrevend ecologisch beheer

We hanteren een groennorm. We doen een schepje bovenop de landelijke, herkenbare 3-3-300 regel en hanteren een 4-40-400 regel. Ook behoorlijk uniek en vooruitstrevend is ons ecologisch beheer. Gazon, kort gemaaid gras, faseren we uit en we zetten in op bloemrijk gras, natuurvriendelijke oevers en schapenbegrazing. De basis hiervan is een bodem- en wateronderzoek wat potentie laat zien voor biodiversiteitsontwikkeling.

Soorten Management Plan

Een ontwikkeling waar we ook trots op zijn, is het Soorten Management Plan (SMP). Met een gebiedsgerichte SMP lopen we voorop op de landelijke aanpak. We hebben goed in kaart welke diersoorten er leven in- en rondom gebouwen. Hiervoor hebben in samenwerking met wooncorporatie Woonopmaat grootschalig, ecologisch onderzoek gedaan.

Om te voorkomen dat voor elk afzonderlijk (onderhouds)project en ontheffing Wet Natuurbescherming (onderdeel van de Omgevingswet) aangevraagd moet

worden, is een gebiedsgerichte ontheffing aangevraagd bij de provincie. In het Soorten Management Plan staat beschreven hoe we populaties in stand houden door bijvoorbeeld nest- en verblijfsplaatsen te vergroten en het leefgebied te verbeteren.

De maatschappelijke impact hiervan is groot. Bewoners besparen hiermee veel tijd en duizenden euro's. Dit zal voor veel mensen de drempel verlagen om duurzame maatregelen uit te voeren zoals het isoleren van de spouwmuur. Op dit moment bouwen we aan een digitaal loket waar bedrijven een melding maken voordat ze een duurzame isolatiemaatregel uitvoeren. Via deze weg krijgen ze gepaste maatregelen om natuurvriendelijk te isoleren.

Inmiddels ligt een positief conceptbesluit van de gebiedsgerichte ontheffing bij de jurist. Eind dit jaar verwachten we te gaan werken onder het SMP.

FOTO: TAKKENKAMP.COM

***‘Samen met inwoners maken we
van Heemskerk een plek waar
je met plezier kunt wonen, werken
en leven. Nu én in de toekomst.’***

Wethouder Ani Zalinyan

GEMEENTEHUIS: Maerten van Heemskerckplein 1

POSTADRES: Postbus 1 • 1960 AA Heemskerk

TELEFOON: 14 0251

E-MAIL: post@heemskerk.nl

WEBSITE: www.heemskerk.nl